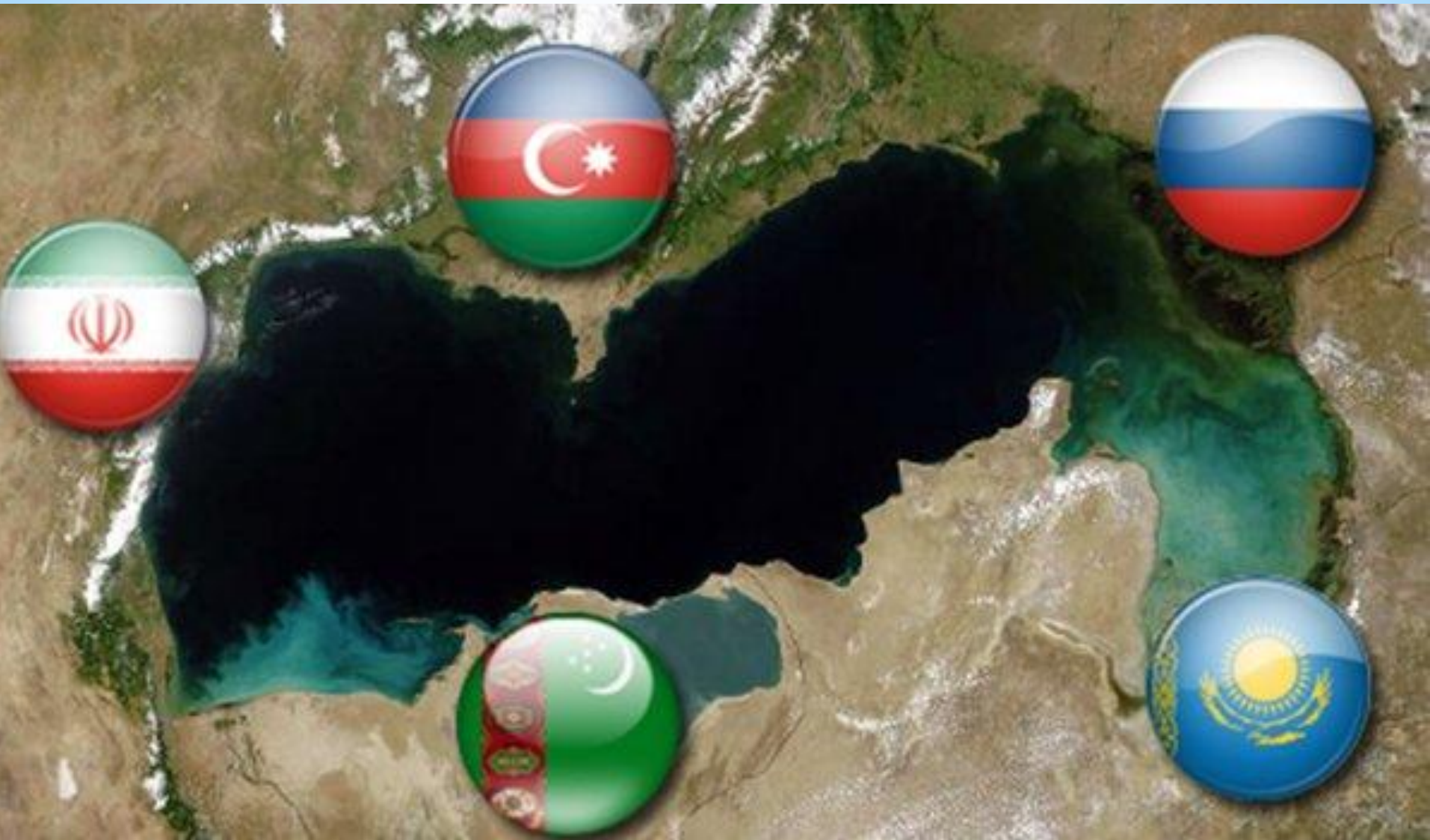

Қосымша мәлімет

Шектесетін елдер:	Қазақстан. Иран. Ресей. Түрікменстан. Әзірбайжан.
Теңіз түрі:	Жабық Тұзды Тұрақты Табиғи
Құятын өзендер:	Еділ өзені
Ауданы:	3,626,000 км ²
Ұзындығы:	1,030 км
Ені:	435 км
Су бетінің ауданы:	371,000 км ²
Көлемі:	78,200 км ³
Орташа тереңдігі:	184 м
Тереңдігі:	1,025 м
Су деңгейі:	-28 м
Жасы:	250 жыл

- Ірі шығанақтары: Маңғыстау шығанағы, Қазақ шығанағы, Қарабұғазкөл, тағы басқа 50-ге тарта аралдар бар (ірілері: Құлалы, Шешен, Артем, тағы басқа).
- Ірі түбектері: Маңғыстау түбегі, Апшерон, Аграхан, Красноводск, Шелекен.

ЭКОЛОГИЯСЫ

Каспий теңізінде мұнай-газ өндіру және мұнай өңдеу кешендерінің дамуына байланысты Қазақстанның батыс өңірінде қалыптасқан табиғат, әлеуметтік, экономикалық және экологиялық жағдай. Каспий теңізі — әлемдегі шаруашылық маңызы зор ең ірі тұйық, су алабы. Жыл бойына Каспий теңізінің деңгейі желқума-желбөгет құбылыстарының нәтижесінде 0,5 — 1 м-ге дейін ауытқып отырады.

Қосымша мәлімет

- **Арал теңізі** —Қазақстан мен Өзбекстан шекарасында орналасқан теңіз.
- Арал теңізі, Кайнозой дәуірінің орта шетінде, яғни бұдан *21 млн. 1200 жыл* бұрын Каспий теңізіне қосылып жатқан.
- Теңіз ХХ ғасырда ауданы жағынан (*68 мың км²*) әлемде төртінші орында болған болатын, бірақ 1960 жылдардан бастап теңіздің суы азайып келеді.

- Көлдің түрі: ағынсыз көл, су қойма
- Құятын өзендері: Амудария, Сырдария
- Ауданы: 17,160 км² (2004),
28,687 км² (1998),
68,000 км² (1960)
- Су бетінің ауданы: 1,549,000 км²

Теніздің тартылуы

1989 жыл

2003 жыл

2009 жыл

Экологиялық ақуалы

Оның апатқа ұшырағанға дейінгі көлемі – 1066 км³, тереңдігі – 30-60 метр, тұздылығы – 10-12% болған.

Сол кездерде жылына 50-150 мың балық ауланса, теңіз жағасынан едәуір мөлшерде бұлғын терісі игерілген.

Себеп-салдары

1. жергілікті жердің тарихи-табиғи ерекшеліктерін ескермеу;
2. ауыл шаруашылығын дұрыс жоспарламау, судың қорын есепке алмау;
3. суды өте көп қажет ететін күріш, мақта дақылдарын барынша көбейтіп жіберу;
4. жерді игерудің агротехникалық шараларын сақтамау және суды үнемді пайдаланбау;
5. табиғат ресурстарын пайдалануға жіберілген қателіктер мен оны меңгерудің ғылыми тұрғыдан негізделмеуі болып табылады.

